

Tomislav Vuković

Još uvijek bole rane nerasvijetljenih masovnih smaknuća ljudi koji su u tihoj koloni, jer nisu smjeli ni govoriti, prolazili ovom dolinom vraćajući se s Bleiburga te kobne 1945. godine. S druge strane povici, psovke, prijetnje, udarci a onda i smaknuća remetila su mir ovoga lijepog zagorskog kraja, prirode koja je od Boga stvorena da odmaraju dušu prolaznicima, da prima poglede zahvalnosti i budi u duši čežnju za Božjom ljepotom. Sve to nisu mogli vidjeti oni koji su tada, krajem svibnja i početkom lipnja prije 63 godine prolazili ovim krajem. Oni su se pitali hoće li vidjeti svoje najmilije, hoće li preživjeti dramu mučnog i mučeničkog hoda iz Austrije, preko Slovenije - došavši u svoju domovinu Hrvatsku. Hrvatska ih međutim nije primila kao majka jer u njoj, uz svu deklariranost novih vlasti, nije vladao narod nego uzurpatori vlasti, revolucionari koji su se morali 'izživjeti', i to, upravo nad hrvatskim narodom. Da, baš su Hrvati najgore prošli u vlastitoj domovini. Tu su, odmah na pragu, na ulazu u svoju zemlju, mnogi jednostavno ubijeni, bez suđenja, bez dokazane krivnje - premda i danas ima samozvanih sudaca koji ih bezobzirno proglašavaju krivima - oni su jednostavno bili žrtve pobjede velikosrpske kamarile pod krinkom antifašizma - potresno su odjekivale riječi pomoćnoga zagrebačkog biskupa i predsjednika Komisije Hrvatske biskupske konferencije »Iustitia et pax« Vlade Košića u nedjelju 1. lipnja ispred novoagrađene spomen crkve Muke Isusove u Donjem Maclju u župi Đurmanec, na misi za dušnici u spomen svim žrtvama križnog puta. U koncelebriranom euharistijskom slavlju sudjelovalo je tridesetak biskupijskih i redovničkih svećenika, među kojima i domaći župnik o. Drago Brglez, predstavnici županijskih i općinskih vlasti, braniteljskih udruga, te oko 3.000 vjernika iz cijele Hrvatske.

Domovinska, iseljena i nerođena Hrvatska

Prije mise održana je pobožnost križnog puta, koju je predvodio dekan i župnik župe Sveti Križ Začretje Dražen Karačić. Prvi su put javno čitana razmatranja, koja je napisao glasoviti o. Bonaventura Duda, objavljena kao knjižica: »Križni put Gospodina našega Isusa Krista na spomen maceljskih

● Vjernici su u Maclju sudjelovali u pobožnosti križnoga puta nakon kojega je uslijedilo euharistijsko slavlje za sve žrtve

»Odgovorni ne mogu biti neodgovorni«!

žrtava i žrtava hrvatskoga križnog puta«. Slikovno ju je obogatio akademski slikar Branimir Čilić, čiji su umjetnički radovi za tu prigodu bili postavljeni oko spomen-crkve.

U predgovoru knjižice piše: »Tu je pobijeno nekoliko generacija hrvatskih mladih i zrelih muževa među kojima su bili mnogi civili, pa čak i žene i djeca. Ovdje su 1992. godine otvorene tek 23 masovne grobnice s ukupno 1.163 žrtve koje su 22. listopada 2005. kod crkve Muke Isusove i svečano pokopane. Među njima se nalazi i 21 biskupijski svećenik, franjevac i bogo-

»Nećemo otići otrovani...«

Svoju privrženost Isusu Kristu kroz povijest, hrvatski je narod posvjedočio dok su hodočasnici molili zaključnu molitvu na mjestu stradanja oko 12.000 svojih sunarodnjaka u 130 jama u Maceljskoj šumi: »I kao što nam je poručio kardinal Kuharić za prvoga posjeta maceljskom grobištu: 'Nećemo otići s ovih gubišta ni ogorčeni, ni srditi, ni otrovani bilo kakvim zlim osjećajem. Otići ćemo pripralni da svakome pružimo ruku pomirnicu koji je želi prihvatiti... Čistom dušom molimo za

Hrvata u povijesti, i tko to izbjegava priznati i pokloniti se žrtvama svoga naroda, taj je lud graditelj, zajedno s egzekutorima ubojica vlastitog naroda kad je već pobijen i stradao od zatornika tudinaca, taj je zapravo izdajica vlastitog roda i naroda...«

Zadovoljština za one koji oplakuju

U završnim je riječima biskup Košić pozvao sve odgovorne na učinkovitije rasvjetljavanje zločina: »Mi znamo da se sva stradanja i sva patnja našega naroda nikada do kraja neće saznati. Ipak, dužni smo sve učiniti da se dogodi pročišćenje i da istina obasja duše onih koji su živi, a koji pate zbog toga jer ne znaju gdje su grobovi njihovih najmilijih... Crkva osuđuje sve zločine i traži da svi zločinci - na svim

stranama - odgovaraju, ali do danas za komunističke zločine još nitko nije odgovarao i stoga smo i želim biti osobito blizi žrtvama tih zločina koje su i najbrojnije u povijesti našega naroda.

Zato u našoj slobodnoj zemlji začuđuje kako se malo učinilo upravo u osvjetljavanju ove, zaista najveće tragedije našega naroda. Odgovorni ne mogu biti neodgovorni. Dužnost je svih u institucijama vlasti da učine sve da se istina otkrije. I da se dadne zadovoljština onima koji oplakuju svoje mrtve. Dužnost je vlasti dakako da se poštuju sve žrtve. Bez cjelovite istine neće se moći dogoditi žalovanje i konačno završiti tako bolno iskustvo Drugoga svjetskog rata...«

Na misi je pjevao župni zbor đurmanečke župe sv. Jurja pod ravnanjem o. Sebastijana Golenića, a na kraju se svima nazočnima obratio dr. Stjepan Bačić u ime Udruge »Macelj 1945«.

U našoj slobodnoj zemlji začuđuje kako se malo učinilo upravo u osvjetljavanju ove, zaista najveće tragedije našega naroda. Odgovorni ne mogu biti neodgovorni. Dužnost je svih u institucijama vlasti da učine sve da se istina otkrije. I da se dadne zadovoljština onima koji oplakuju svoje mrtve.

slov, koji su ovamo dovedeni, vezani žicama, iz franjevačkog samostana i župnog ureda u Krapini.«

Hodočasničko je mnoštvo s biskupom Košićem molilo kod četvrte postaje »Isus susreće svoju svetu Majku«: »Koliko su žene onih dana 1945. ostale bez svojih muževa, koliko je djevojaka ostalo bez svojih zaručnika? Koliko li pak djece bez svojih očeva...? A koliko li se djece imalo još roditi iz sklopljenih brakova koji su ovdje, o Duhovima 1945, razvrgnuti i u ova grobišta zakopani!?»

Kao sve postaje Isusova križnoga puta, preteška je i osma postaja križnoga puta hrvatskog naroda u kojoj se molilo: »Pod dojmom strahota i zločina počinjenih u Maceljskoj gori... treba istini pogledati u oči i biti svjestan da su nestale čitave generacije hrvatskih mladića i da smo u pravu kada danas govorimo o tri Hrvatske: domovinskoj Hrvatskoj, iseljenoj Hrvatskoj i nerođenoj Hrvatskoj.«

dar slobode u kojoj će biti svi sigurni, svi poštovani, svi prijateljstvom povezani, da svi živimo život dostojan naše kršćanske civilizacije!«

U nastavku propovijedi biskup Košić je zločine u Maceljskoj šumi stavio u povijesni kontekst: »Kad je naime Ivan Meštrović - kako sâm svjedoči u svojim memoarima - pitao maršala pobjedničke vojske zašto nije spriječio pokolj tolikih zarobljenih hrvatskih vojnika i civila, on je odgovorio: 'Morali smo pustiti da se Srbi izdovolje!' Eto, to je istina tzv. antifašističke pobjede u Hrvatskoj. Dok je drugim narodima Europe pobjedom nad nacizmom i fašizmom svanula sloboda, hrvatskom je narodu došlo novo, još strašnije ropstvo. Stoga onaj tko to ne vidi, naime, da je Bleiburg i križni putovi nakon toga - a Macelj je najveće groblje pobijenih Hrvata nakon Drugoga svjetskog rata - najveća tragedija